

Vergaderjaar 2024–2025

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 1098

BRIEF VAN DE MINISTER VAN KLIMAAT EN GROENE GROEI

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 december 2024

Bijgevoegd vindt u de geannoteerde agenda voor de Formele Energieraad van 16 december 2024 in Brussel.

De Minister van Klimaat en Groene Groei,
S.T.M. Hermans

Geannoteerde Agenda Formele Energieraad 16 december

Op 16 december a.s. vindt in Brussel de formele Energieraad plaats onder het Hongaarse voorzitterschap (hierna: het voorzitterschap). De agenda van de Energieraad bestaat uit het vaststellen van de Raadsconclusies over geothermie en een beleidsdebat over de prioriteiten uit het werkprogramma van de nieuwe Eurocommissaris voor Energie en Wonen, Dan Jørgensen.

Raadsconclusies Geothermie

Tijdens de Raad is het voorzitterschap voornemens om Raadsconclusies aan te nemen over geothermie. Op het moment van schrijven wordt nog onderhandeld over de Raadsconclusies. De Raadsconclusies gaan in op het potentieel van geothermische energie als lokale en hernieuwbare energiebron. Tijdens de informele Energieraad van 15–16 juli jl. heeft een beleidsdebat over geothermie plaatsgevonden ter voorbereiding op de Raadsconclusies. Het is goed om te benadrukken dat Raadsconclusies geen (nieuwe) wetgevende verplichtingen met zich meebrengen, maar kunnen worden beschouwd als een niet-bindende oproep aan de EU-instellingen. Nederland heeft zich in de, nog lopende onderhandelingen, ingezet langs de lijnen zoals deze eerder aan de Kamer zijn gecommuniceerd.¹

De concept Raadsconclusies over geothermie benoemen het potentieel van geothermie als lokale hernieuwbare energiebron in termen van energiezuiverheid, duurzaamheid en betaalbaarheid. Zo kan geothermie bijdragen aan de strategische doelstellingen van de Europese Unie om de energieafhankelijkheid en de import van fossiele brandstoffen te verminderen. Nederland kan zich goed vinden in de lijn van de concept conclusies. De Europese Commissie (hierna: Commissie) deed een oproep voor een meer holistische aanpak van verduurzaming van warmte en koeling, waarbij zij stelde dat een specifiek geothermie actieplan niet moet afleiden van de bredere verduurzamingsopgave voor warmte en koeling. Nederland steunde deze oproep en voegde hieraan toe dat bredere aandacht voor de warmteketen en systeemintegratie wenselijk is. Ook deden meerdere lidstaten de oproep aan de Commissie om het Actieplan Warmtepompen te publiceren en de warmte en koeling strategie te updaten, Nederland sloot zich hierbij aan.

Nederland pleit in de onderhandelingen voor een oproep aan de Commissie om kennisdeling- en ontwikkeling op het gebied van aardbevingsrisico bij geothermie te stimuleren. Ook spreekt Nederland steun uit voor verbetering van vergunningverlening met voldoende aandacht voor veiligheid. Om het kennishiaat omtrent witte gebieden² in Nederland te adresseren is een landelijke data acquisitie gaande om zoveel mogelijk gegevens te verzamelen over de potentie van deze gebieden. Nederland heeft tijdens het debat het belang van een dergelijke acquisitie op Europees niveau benadrukt. Tot slot heeft Nederland benoemd dat het van belang is om niet enkel te kijken naar geothermie voor de verduurzaming van warmtevoorzieningen, maar ook naar de warmteketen in zijn geheel en hoe deze optimaal ingericht kan worden. Hierbij heeft Nederland ook verwezen naar de rol van warmte en warmteopslag in het energiesysteem, zoals het bevorderen van systeemintegratie en het voorkomen van netcongestie. Tot nu toe zijn alle suggesties van Nederland overgenomen in de conceptteksten. Nederland zal zich tijdens de onderhandeling

¹ Kamerstuk 21 501-33, nr. 1076.

² Witte gebieden zijn gebieden waar aanzienlijk minder bekend is over de ondergrondstructuur. Hierdoor is het moeilijk in te schatten wat het geothermisch potentieel zou kunnen zijn.

blijven inzetten om deze teksten te laten landen in de finale Raadsconclusies en kan naar verwachting instemmen met de tekst.

Beleidsdebat met Eurocommissaris Dan Jørgensen over prioriteiten in het Commissiewerkprogramma

Tijdens de Energieraad vindt een beleidsdebat plaats over de prioriteiten van de Eurocommissaris voor Energie en Wonen, Dan Jørgensen, voor het werkprogramma van de nieuwe Europese Commissie.

Op 17 september jl. heeft de Voorzitter van de Commissie, Ursula von der Leyen, de 27 kandidaat-Commissarissen en hun bijbehorende politieke agenda's gepresenteerd. Eén van deze 27 Commissarissen is de voormalige Deense energieminister Dan Jørgensen. In de zogenoemde Mission Letter (politieke agenda) van Jørgensen wordt een beeld geschetst van de Europese energieagenda voor de aankomende 5 jaar.³ Hij zal, in samenwerking met andere Eurocommissarissen, zich inzetten voor de Clean Industrial Deal (hierna: CID). Jørgensen zal bijdragen aan de energiedimensie van de CID, waaronder een Actieplan voor Betaalbare Energieprijzen om de prijzen voor huishoudens en bedrijven te verlagen en industrieën en bedrijven te ondersteunen tijdens de transitie. Ook zal hij een routekaart presenteren voor het beëindigen van de Russische energie-importen en de volledige implementatie van RepowerEU. Ook gaat hij werken aan een herziening van het kader voor leveringszekerheid. Daarnaast zal hij het juridisch kader voor Europese elektriciteitsnetwerken onderzoeken met als doel netwerken te verbeteren en uit te breiden en vergunningverlening te versnellen. Ook dient hij lidstaten te ondersteunen om het wetgevend kader voor de doelen voor 2030 te implementeren. Hiervoor moet hij met een initiatief komen om de uitrol van hernieuwbare energie te stimuleren, flexibiliteit te versterken en te werken aan de verdere implementatie van het energie-efficiëntie eerst principe. Ook staat Jørgensen aan de lat voor de versnelling van de ontwikkeling en uitrol van kleinschalige kernreactoren, *Small Modular Reactors* (SMRs), in Europa tussen 2030 en 2040.

Na deze eerste presentatie van de politieke agenda van de kandidaat-commissaris vond op 11 november de hoorzitting van Dan Jørgensen plaats in het Europees parlement. Tijdens de hoorzitting herbevestigde Jørgensen de bovengenoemde prioriteiten. Hij noemde concurrentievermogen en de hoge energieprijzen, de oorlog en energiesituatie in Oekraïne inclusief het afbouwen van Russische fossiele brandstoffen, en het tegengaan van klimaatverandering als grootste uitdagingen. De verbinding tussen concurrentievermogen en verduurzaming vraagt volgens Jørgensen om energie-efficiëntie, een versnelling van de uitrol van duurzame energie, het uitbreiden van elektriciteitsnetwerken, digitalisering, het verminderen van bureaucratie en snellere vergunningsprocedures. Ook benadrukte Jørgensen de rol van kernenergie in de Europese energietransitie. Tot slot kondigde Jørgensen aan om in de eerste 100 dagen na het aantreden van de nieuwe Commissie met een «Action plan for Affordable Energy Prices» te komen als input voor de CID, evenals een routekaart voor afbouw van Russische fossiele brandstoffen en een Elektrificatie Actieplan.

Veel van de genoemde prioriteiten van de nieuwe Commissaris voor Energie zijn in lijn met de Nederlandse prioriteiten. De Nederlandse inbreng tijdens het debat zal dan ook gericht zijn op het benadrukken van deze prioriteiten en steun uitspreken voor de verdere uitwerking van de

³ De Mission Letter aan Dan Jørgensen is hier te vinden: 1c203799-0137-482e-bd18-4f6813535986_en (europa.eu)

aangekondigde initiatieven. Nederland verwelkomt het streven van de Commissie om de energieprijzen voor bedrijven en huishoudens te verlagen met het aangekondigde Actieplan voor Betaalbare Energieprijzen. Nederland zal in zijn inbreng aandacht vragen voor de nodige structurele maatregelen om energieprijzen te verlagen, zoals een sterkere integratie van de Europese energiemarkt met voldoende interconnecties, opschaling van eigen schone energieproductie, energiebesparing, flexibiliteit, een importstrategie met diversificatie van bronnen en het verminderen van risicovolle strategische afhankelijkheden. Nederland zal in het bijzonder aandacht vragen voor het aanpakken van de stijgende netwerktarieven, het behouden van het gelijke speelveld in de Europese Unie en het versnellen van vergunningprocedures. Om dit te borgen zet Nederland in op sterkere harmonisatie van de nettariemethodologie en een rechtvaardige kostendeling voor aanleg van nieuwe energieinfrastructuur zoals wind-op-zee. Prijs- en marktprikkels en de efficiënte werking van de interne markt zijn cruciaal om energiekosten betaalbaar te houden en efficiënte investeringen te stimuleren. Onnodig ingrijpen op de werking van de energiemarkt, bijvoorbeeld door het instellen van prijslimieten, een infra-marginale elektriciteitsheffing of gerichte prijssteun voor de industrie beziet het kabinet daarom kritisch. Ook zal Nederland pleiten voor tijdige implementatie van de gemaakte afspraken in Fit for 55% en een uitvoeringsagenda in lijn met Motie Erkens, onder andere door in te zetten op het versnellen en vereenvoudigen van vergunningverlening en de aanpak van netcongestie.⁴ Ook zal Nederland steun uitspreken voor de aangekondigde routekaart voor de afbouw van Russische fossiele brandstoffen in lijn met de langdurende inzet van Nederland hiervoor. Nederland zal daarbij de oproep doen dat deze routekaart concrete maatregelen moet bevatten met betrekking tot de import van Russisch LNG op grond van bestaande, langlopende capaciteitscontracten. Tot slot zal Nederland inbrengen dat het Europees kader voor gasleveringszekerheid herzien moet worden, inclusief een verbeterde kostendeling voor gasopslag, in overeenstemming met de eerder met de Kamer gedeelde non-paper.⁵

⁴ Kamerstuk 31 793, nr. 257

⁵ Kamerstuk 21 501-33, nr. 1075